

PORUCHY PSYCHICKÝCH FUNKCÍ

Vědomí, vnímání, myšlení, paměť,
pozornost

PORUCHY
PSYCHICKÝCH
FUNKCÍ

Základní pojmy

- **psychopatologie** jako nauka popisující symptomatiku duševních poruch/onemocnění
- základní uznávané okruhy psychiky
  1. vědomí
  2. vnímání
  3. myšlení
  4. paměť
  5. emoce
  6. inteligence
  7. jednání
  8. osobnost

Vědomí a jeho poruchy

Definice vědomí

neurologická

- schopnost jedince uvědomovat si své okolí i sebe sama a schopnost adekvátně reagovat na vnější i vnitřní podněty

fyziologická

- bdělý stav, v němž je člověk schopen sebeuvědomování, orientované pozornosti a záměrného jednání a myšlení na základě souboru smyslových a paměťových informací

VĚDOMÍ I

- Vědomí neexistuje bez živého mozku
- Hovoří-li se o vědomí (consciousness), zpravidla se myslí uvědomování (awareness), tedy specificky lidské „*vědomí toho, že jsem při vědomí*“
- užíváme ve dvojím významu
  - 1) stav bdělosti, pozornosti (vigilita, arousal)
  - 2) uvědomování si sebe sama a svého okolí

VĚDOMÍ II

- dva typy dějů

vigilita (bdělost) – „arousal“

- stupeň schopnosti reagovat na prostředí
- Během dne charakteristicky kolísá - spánek a bdění

lucidita (jasnost) – „awareness“

- Hloubka a obsah bdělého stavu
- bez bdělosti (vigility) není možná lucidita
- subjekt je nejenom bdělý, ale správně si uvědomuje sebe a své okolí

Stupně úrovně bdělosti

1. relaxované bdění (uvolnění pozornosti)
2. aktivní bdění (orientovaná pozornost)
3. ostražité bdění (selektivní pozornost)

STAVY VĚDOMÍ

BDĚLOST
(VIGILITA)

SPÁNEK
(REM SPÁNEK A NREM
SPÁNEK)

BEZVĚDOMÍ
(PODLE HLOUBKY)

Poruchy vědomí

- **synkopa** – krátkodobé bezvědomí
- **kvalitativní poruchy vědomí** – lucidity - je porušeno vnímání, myšlení, afektivita, paměť a z toho vyplývající poruchy jednání
  - **obluzené vědomí – delirium**, stav zmatenosti (amence) – v současnosti se obojí shrnuje pod pojmem delirium
  - **mráкотné stavy** (obnubilace)
    - stuporózní forma
    - deliriózní forma
    - automatická (vigilambulantní) forma
    - Ganserův syndrom - psychogenně navozený stav v těžkých situacích - značně nepravdivé, ale přiměřené odpovědi na otázky, infantilní řeč a výpadky vzpomínek na základní životní události (místo pozdravu zašteká)

Kvantitativní poruchy vědomí (vigility, dle hloubky)

1. Somnolence

- připomíná zvýšenou spavost, čl. neustále upadá do mělkého „spánku“, ale je z tohoto stavu lehce probuditelný nevýrazným podnětem, jako je dotek, oslovení apod.
- není-li stimulován podobnými podněty, opět upadá do stavu připomínajícího spánek; není porušen dávicí reflex, polykací reflex

2. Sopor

- jsou zachovány účelné i neúčelné pohyby končetin pátracího či únikového charakteru jako reakce na zevní stimul především bolestivé povahy
- čl. nereaguje na oslovení či na hlasitý povel

3. Koma

- čl. prakticky vůbec nereaguje na žádné vnější podněty, zachovány mohou být pouze některé reflexní reakce integrované na úrovni mozkového kmene

Vnímání a jeho poruchy

Vnímání

- **vnímání (percepce)**
  - subjektivně zkreslený obraz reality zprostředkovaný našimi smysly
  - proces organizace a interpretace sensorických dat na základě jejich kombinací s výsledky předchozích zkušeností
- smyslové klamy – nejsou patologické
- poruchy vnímání – hlavně halucinace a iluze
- pravá iluze – zkreslený vjem vzniká na základě nesprávně interpretovaného zevního podnětu; je nekorigovatelná; iluze jsou přítomny u delirií a psychóz
- halucinace – šalebný vjem, o jehož reálnosti je nemocný nevývratně přesvědčen a který vzniká bez zjevného podnětu; vyskytují se u intoxikací a psychóz

Vlastní poruchy vnímání

Výpadek funkce smyslového orgánu

- při vlastním organickém poškození (porušení příslušného orgánu, nervové dráhy či oblasti mozku)
- psychogenně (konverzně disociativními mechanismy = dříve tzv. hysterie) (např. psychogenní hluchota, slepota atd.)
- v rámci tzv. gnostických poruch (porucha schopnosti poznávat, tj. porovnávat aktuální vjemy s dřívějšími zkušenostmi)

Nepatologické poruchy vnímání I

Smyslový klam

vzniká nedokonalostí našich smyslů, smysly jsou ošáleny vnějšími podmínkami např.: hůl do vody ponořená zdá se býti zlomená jde o nesprávný odhad vzdálenosti, velikosti, hustoty, apod. je to korigováno našim úsudkem, paměťovými stopami, zkušenostmi

Purkyňovy obrázky

vidění barevného na bílé ploše potom, co jsme delší dobu sledovali výraznou barvu jde o doznívání stimulace zrakového analyzátoru

Živá představivost

spojena se změněným stavem vědomí (únava, intoxikace) člověk třeba vnímá věci plastičtěji než při běžném vnímání

Nepatologické poruchy vnímání II

Eidetismus

schopnost věrně a s živou abstraktní představivostí popisovat viděné nebo slyšené typické u dětí do 15 let když se vyskytuje u dospělého člověka, je to spíše anomálie, patologie → výjimkou jsou umělci

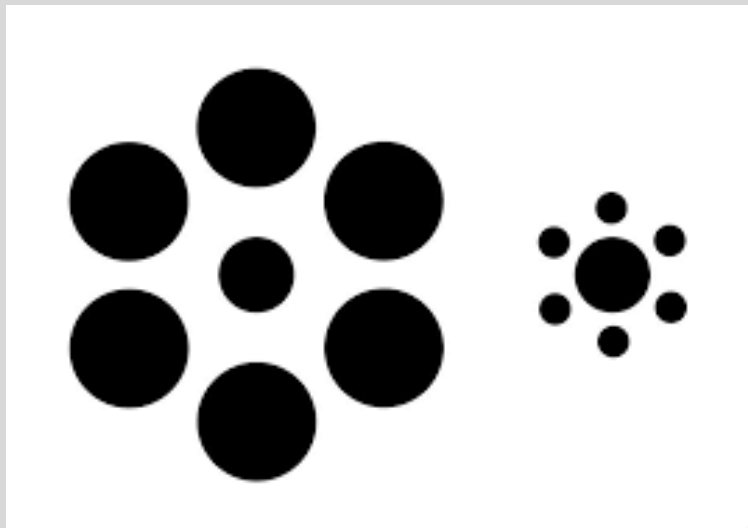
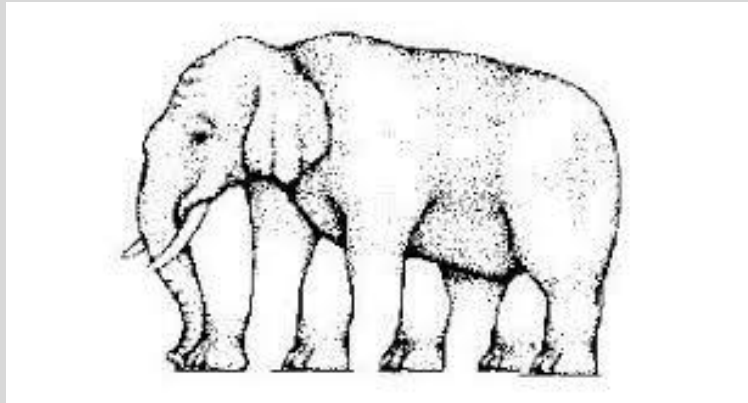
Pareidolie

vjem velmi dobře zkombinován s abstraktním myšlením, s naší pamětí a zkušeností fantazijní dotváření předmětů neurčitých tvarů (např.: když koukáme na linoleum, začneme tam vidět obrazce, třeba obličej) je to vjem, který je úmyslný a uvědomovaný, aktivní někdy je to považováno z formu odpočinku, relaxace

Synestezie

asociace a zaměňování vjemů z různých čidel automatické asociace jako třeba, že nějaký zvuk v nás vyvolá představu nějaké barvy nejčastější je právě to „barevné slyšení“ jde o změnu vnímání, které může být zcela normální, ale i ve smyslu patologie (tj. jako následek intoxikace, především halucinogeny)

Kvantitativní poruchy

- Snížená vnímavost – vnímání ztrácí intenzitu, živost, pestrost
- Vyskytuje se u stavů, při kterých je psychická činnost utlumena (např. únava, deprese, intoxikace tlumivými látkami...)
- Zvýšená vnímavost – vnímání je naopak bohatší, pestřejší, živější (např. stavy mánie, intoxikace stimulačními látkami apod.)
- Metamorfopsie - změna vnímání velikosti a tvaru (jako zmenšené - mikropsie, zvětšené - makropsie)

Kvalitativní poruchy vnímání

Iluze je nesprávné, zkreslené, deformované vnímání *skutečných podnětů*

- dělíme dále podle jednotlivých smyslů
- nepravé iluze (pseudoiluze) - označujeme stav, kdy je čl. přesvědčen o nereálnosti a klamnosti svých iluzorních vjemů, tedy když si jejich nereálnost uvědomuje

Halucinace - nereálné vjemy *bez vnějších podnětů*, pro postiženého však mají skutečný charakter

- nepravé halucinace – pseudohalucinace – čl. si nereálnost uvědomuje

Iluze I

Akustické (sluchové) iluze

- v neutrálních zvucích slyší nějaká signály, znamení či řeč
- řadí se sem podskupina iluze řeči – vnímá řeč v jakýchkoli zvucích (např.: v klepání prsty do stolu)

Optické (zrakové) iluze

- optický objekt je vnímaný zkresleně, je doformovaný jinak (např.: co je rovné vnímá jako křivé) má podkategorii iluze identifikace osob, která se dělí na tři typy:
  - **Capgrasův fenomén** – „iluze dvojníka“, vidí v blízké osobě někoho, kdo se za ní jen vydává, např.: vidí svou sestru, ale tvrdí, že to není sestra, že je to někdo, kdo se za ní jen vydává
  - **Fregoliho syndrom** – pacient zaměňuje známou osobu za někoho cizího, např.: vidí sestru a říká, kdoví kdo ty jsi, že ty jsi vyšetřovatel z policie a chceš mi ublížit (už v tom člověku vůbec nevidí tu sestru, ale ví, že má tu sestru, ale jakoby ji nepoznává)
  - **Iluze metamorfózy** – věří, že se nějaký člověk z jeho okolí může fyzicky nebo psychicky měnit

Iluze II

Chuťové a čichové iluze

- jsou spojené dochází k neadekvátnímu vjemu (př. pocit, že to jídlo je hořké nebo páchne, ale přitom tomu tak není)

Taktilní (hmatové) iluze

- vnímané doteky jsou neodpovídající, zkreslené (př. pocit, že ho jeho oblečení štípe, kouše, píchá)

Kinestetické (pohybové)

- neadekvátní vnímání pohybů těla (př. pocit, že jsou pohyby těžké, nesnadné, namáhavé, že musí překonávat gravitaci, naopak levituje)

Útrobní (viscerální) iluze

- jde o pocit změněných funkcí, velikosti, aktivity vnitřních orgánů (př. pocit, že se podivně přetlačují střeva, nebo že to jídlo bylo těžké a teď ho to vevnitř tíží)

Halucinace

- mohou se objevovat jako *elementární vjemy*
  - **fotony** – jednoduchý optický vjem (např.: jeden záblesk, paprsek)
  - **akoazmata** – jednoduchý sluchový vjem (např.: cinknutí nebo klepnutí)
  - **fonémy** – slyší jedno slovo (pořád to samé slovo)
  - **olfakce** – jeden čichový vjem (např.: ucítí puch spálené gummy)
  - **gustace** – jeden chuťový vjem
- i vjemy komplexní, ale pořád v rámci jednoho jediného smyslu (např.: vidí celou postavu, zvíře)
- kombinované halucinace, kdy dochází ze kombinaci různých druhů vjemů - (vidí krávu, která bučí)
- asociované halucinace (např.: vidí krávu, která bučí a nějak ví, že mu ta kráva chce ublížit) - doasocioává k té halucinaci, co všechno by se mohlo stát
- převážně se objevují komplexní halucinace, popřípadě kombinované nebo asociované
- Halucinace nevyvracíme

Pravé smyslové halucinace I

Pravé sluchové halucinace

- většinou slyší hlasy, nejčastější druh halucinací
- má typický „naslouchací postoj“ – lze poznat jeho roztržitou pozornost, že neposlouchá nás, ale i něco jiného; někdy se k tomu zvuku (který není) i natáčí
- mohou mít trojí obsah
  - **imperativní halucinace** - nebezpečné, rozkazují mu, co má udělat a on to klidně udělat může (zabij se, ubliž mu,...)
  - **teleologické halucinace** - taky mu radí, ale mají pozitivní obsah, jsou to rady vstřícné, milé, např.: tak si z toho nic nedělej, ono to bude lepší
  - **antagonistické halucinace** - vnímá dva hlasy, které se spolu baví o tom pacientovi, vnímá rozhovor → většinou je jeden hlas dobrý a brání ho a druhý zlý a haní ho, hlasy se mezi sebou hádají, baví se o něm nebo je to k němu nějak vztažené, tyto halucinace mohou mezi sebou přecházet, ale nevyskytují se všechny najednou, obsah si lidé pamatují, i když jsou pryč z toho stavu

Pravé smyslové halucinace II

Pravé čichové a chuťové halucinace

- vnímání neexistujících pachů a chutí , často cítí hnilobný zápach, puch rozkládajících se těl

Pravé zrakové halucinace

- **makropsie** – halucinace větších objemů (ta moucha na okně má dva metry, ale ona tam žádná není)
- **mikropsie** – standardní velikost věcí je menší, typický zástupce mikropsie je **mikrozoopsie** – vnímání malinkých zvířátek (třeba pidislonů, malých myšek při deliriu)
- **fleshback** – spontánní halucinace po intoxikacích, jako tzv. echofenomény
- **autoskopické zrakové halucinace** – vidí sebe sama jako by byl nad sebou, pod sebou, v prostoru (vnímá tělo třeba jako bezbarvé, průhledné); může to být i součástí aury (určitá změna vnímání) při migrénách či epilepsii

Pravé taktilní halucinace

- od doteků svědění, sexuálního dráždění
- týká se to vnějšího kontaktu kůže

Pravé mimosmyslové halucinace I

Pohybové (kinestetické) halucinace - jde o pohyb těla

verbálně-motorické (Seglasovy) halucinace - je přesvědčen, že jeho ústy mluví jiná osoba, může s tím souviset i znění intonace, když jakoby mluví ta jiná osoba

graficko-motorické halucinace - tvrdí, že jeho rukou píše jiná osoba, může být v tu chvíli změněn rukopis

Orgánové (útrobní, viscerální) halucinace

- falešné pocity v útrobním systému
- často sexuální podtext (♂ můžou mít pocit, že jsou kastrováni, ♀ zase že jsou znásilňovány, že do nich proniká úd, nebo mohou mít pocity orgasmu,...)
- podkategorie - **negativní tělové halucinace** → ten člověk popírá existenci nějakého svého orgánu nebo části těla (ale toto je zaměřeno spíše na končetiny)
- může jít i o halucinaci posedlosti → má pocit, že v jeho těle je někdo jiný, třeba nějaká nadpřirozená bytost

Pravé mimosmyslové halucinace II

Intrapsychické halucinace

- dotýkají se myšlení, má pocit, že mu někdo manipuluje s myšlenkami, odnímá mu myšlenky, vnucuje mu myšlenky, nebo je třeba ozvučuje; nejde o hlasy, ale o myšlenky, o jeho vlastní proces myšlení toto je typický projev schizofrenie (manipulace s myšlením...)

Inadekvátní halucinace

- halucinace jiným smyslem, než je ten k tomu určený např.: bude tvrdit, že čichá nohama

Extrakampinní halucinace

- jde o halucinace vjemu mimo dosah těch smyslových orgánů např.: tvrdí, že támhle na rohu /který nejde vidět) někdo stojí, že si o něm o dva domy dál někdo povídá

Pseudohalucinace

- čl. si uvědomuje jejich nereálnost, jenže se chová podle nich → rozpolcenost

Hypnagogní halucinace

- nastávají při usínání, navazují na usínací reakci

Hypnapompní halucinace

- nastávají při probouzení, navazují na probouzecí reakci

Halucinace týkající se organických změn na mozku

- především v případě nádoru v oblasti pontu (*Pons Varoli* - Varolův most), souvisí s organickou poruchou, kdy čl. vnímá křivé linie nebo že se bortí stěny, po odstranění nádoru vymizí

Myšlení a jeho poruchy

Myšlení

- logické, racionální zpracování vjemů a paměťových stop za účasti ostatních psychických funkcí včetně emocí
- proces poznávání okolního světa
- jedná se o schopnost účastnit se, identifikovat a plánovat smysluplné odpovědi, reakce na zevní podněty a vnitřní motivace

poruchy myšlení

- kvantitativní
  - kvalitativní
-
- poruchy myšlení se týkají změny struktury a formy, popř. kvality (zda je člověk schopen převádět svůj myšlenkový proces do řeči, zda má myšlení strukturu)
  - může se jednat o poruchu z hlediska obsahu (zda to nad čím přemýšlí má logické vazby/odpovídá skutečnosti)

Kvantitativní poruchy myšlení I

Poruchy tempa myšlení

Bradypsychismus

- zpomalené myšlení, zareaguje až po nějaké době latence, reaguje s projevem únavy
- zhoršené abstraktní myšlení, pomalé vybavení představ, chudý projev (na otázku odpoví holou větou nebo slovem)
- může i úplně přestat reagovat = mutismus
- tato porucha může nastat za různých fyziologických okolností (např.: únava), patologie je to při demenci, oligofrenii, nebo při depresi

Tachypsychismus

- překotné, zrychlené myšlení, "*myšlenkový trysk*"
- mluví rychle, přeskakuje slova, překotná mluva až vynechává písmenka (překotná řeč = *logorhea*)
- zrychlený je i doprovodný projev – mimika, gestika, emoce
- zdá se, že myšlenkový obsah má jen povrchové vazby (protože řeč nestačí reagovat na myšlenky)
- objevuje se při mánii, intoxikaci (stimulancia, alkohol), může se taky objevit při fyziologických
- podmínkách (při silném emočním zážitku, např.: když vyhraje 100 milión ve sportce)

Kvantitativní poruchy myšlení II

Poruchy determinující linie myšlení

- člověk by měl při řeči u něčeho začít a u něčeho zase skončit, mělo by to mít smysl → determinující linie
- zachováno tempo, ale porušena determinující linie

Roztržité myšlení

- nesoustředěnost, těká z jedné myšlenky na druhou, přeskakuje
- toho původního cíle/záměru řeči se vlastně nakonec dobere, ale přeskakuje při tom z myšlenky na myšlenku
- u některých lidí je to normálním rysem v projevu

Zabíhavé myšlení

- zabíhá k nepodstatným/nedůležitým věcem (vzhledem k determinující linii), odklání se od determinující linie
- typické je to u starších lidí (o něčem začnou mluvit a pořád zabíhají jinam, a i když je někdo napomene a vrátí se k původnímu tématu, tak se k němu dokáží vrátit, ale zase někam utečou)
- může se objevit u dětí – zde se nemluví o patologii, ale o eidetismu (to je vloha dětí)

Ulpívavé myšlení

- ulpívá na jednom tématu, pořád mluví o tom samém, jeho myšlení se nerozvíjí, myšlenkový proces se nepohne dál
- objevuje se pod vlivem deprese, sníženého intelektu, při onemocnění typu encefalitida (infekční), při ateroskleróze

Kvalitativní poruchy myšlení I

- je porušen obsah; veškeré myšlenkové procesy nestojí na reálném podkladu
- často se souběžně s kvalitativní poruchou myšlení objevují poruchy vnímání
- všechny poruchy kvalitativních prvků se mohou vyskytovat u psychóz

Kvalitativní poruchy myšlení II

Myšlenkový záraz

- normálně mluví, reaguje a najednou třeba uprostřed projevu se zarazí (na vteřiny či minuty) a po nějakém čase pokračuje dál (ale třeba od jiného místa než předtím skončil)
- nejčastěji způsobeno právě halucinacemi (přestane mluvit, aby „sledoval“ tu halucinaci)
- neuvědomuje si to

Zmatené (inkoherentní) myšlení

- roztržitěné, úplně rozvolněné myšlenkové asociace, myšlení není logické, neudržuje determinující linii, povídá "nesmysly", nesouvislý verbální projev, slova špatně spojuje, někdy si je i vymýšlí
- chybí mu náhled, jak ten projev vypadá
- silná emoční složka
- v rámci té zmatenosti je zachováno vědomí (je plně při vědomí, není porušena jeho kvalita vědomí)

Roztržitěné myšlení

- podobné zmatenému myšlení; vědomí je zachováno, staví slova a věty bez logiky (neklade podmět, přísudek, předmět, atd.); nesouvislý nejasný projev bez logické stavby
- je to dáno tím, jak to má člověk sám pro sebe uspořádané, řídí se vlastní logikou, což na venek vypadá jako zmatenost/chaos (má vlastní pravidla, ale ty nikdo jiný nezná, takže mu taky nerozumí)
- chápe však cizí projev

Kvalitativní poruchy myšlení III

Autistické (dereistické) myšlení

- myšlenkové obsahy jsou unášeny fantazií/sny bez ohledu na skutečnost, jsou mimo realitu
- někdy se projevuje jako denní snění, kdy člověk uniká z reality
- ve srovnání s předchozíma dvěma případy se blíží spíš normálu než patologii
- má částečný náhled na realitu

Magické myšlení

- podobné dereistickému myšlení
- označováno také jako symbolické myšlení, protože používá různé symboly (ve slovech, projevech); např.: že nesmí říct název nějaké barvy nebo vyslovit nějaké slovo

• **Bludné myšlení**

- **Nutkavé, obsedantní myšlení, vtíravé myšlenky**

Bludy, bludné myšlení

- mylné přesvědčení, vzniklé z chorobných duševních předpokladů na chorobném psychotickém podkladu, kterému nemocný věří a které má patický vliv na jeho jednání

Klasifikace bludů

- bludy vývyšné, megalomanické
- bludy úkorné, mikromanické
- bludy pronásledování, perzekuční

Rozlišení bludů

Podle postavení

- **soliterní bludy** (samostatné) – nezapadá do nějakého systému, jde o jeden samostatný blud
- **systematizovaný bludný kruh** – bludy na sebe navazují, nasedají, spojují se, zapadají do sebe; tvoří celek, bludy tedy nepřecházejí mezi sebou, ale nabalují se sebe a tvoří ten kruh; nebude se však nabalovat na sebe mikro a makromanický, ale třeba paranoidní nasedá na mikro i makro; často se nabalují v rámci té jedné kategorie

Podle času

- **tranzitorní bludy** (povrchové) – spojené s nějakou situací (např.: s poruchou nálada; blud se objeví s depresí)
- **kontinuální bludy** (dlouhodobé) – nevývratné, může s nimi žít i celý život
- **indukované bludy** – speciální druh; případ, když spolu žijí dva lidé se silnou emoční vazbou, jeden z nich je zdravý, ale submisivní a ten druhý trpí bludy a je dominantní → nemocný to vsugeruje tomu zdravému, „nakazí ho tím“; pokud je ale ten zdravý sám, je normální

Podle vzniku

- **primární blud** – primární je blud a na něj se formuje nějaká porucha (typická je psychóza)
- **sekundární blud** – na počátku je porucha (nejčastěji emocí) a na základě úpadku emocí se formuje blud

Nutkavé, obsedantní myšlení, vtíravé myšlenky

- zvláštní druh poruchy myšlení
- myšlenky, které se proti vůli dotyčného vtírají do mysli a dotyčný není schopný tomu zabránit, nedokáže je potlačit
- ty myšlenky ho obtěžují, vnímá je jako cizí element, který mu brání v myšlení a ruší jeho pozornost
- narozdíl od bludů si uvědomuje neadekvátnost/chorobnost těch myšlenek, nevěří jim, ví, že tam nemají co dělat
- jsou to obsese, to je už ale termín pro diagnózu (je to podklad obsese, OCD)
- určitá kategorie vtíravých myšlenek jsou podkladem fobií ("když vejdu do výtahu, tak to se mnou spadne a už mě nikdo nenajde..." → rituál je, že tam nechodí)

ruminace – ty myšlenky mají konkrétní obsah; má myšlenku udělat něco nevhodného (vykřiknout sprosté slovo v kostele, nutkání ublížit (často matky vůči dítěti)), ale udělají všechno proto, aby to neudělali

Vtíravé myšlenky a jednání, obsese a kompulze

obsese

- přetrvávající myšlenky, impulsy nebo představy, které čl. vnímá jako rušivé a nesmyslné
- snaha ignorovat, potlačit a neutralizovat
- Čl. má náhled a je si vědom, že vznikají spontánně v jeho mysli
- obsah obsesí - nejistota a pochybnosti, fobie, nutkavé jednání
- obsedantní myšlenky se podobají dominantním nebo ovládacím myšlenkám (kdy známe důvod proč se tyto myšlenky vracejí)

kompulze

- jde o opakující se jednání s určitým cílem, jež čl. koná v důsledku reakce na obsesi podle určitých ceremoniálních a rituálních pravidel nebo stereotypním způsobem
- toto chování má neutralizovat působení obsese (uvolnění tlaku)
- náhled na nesmyslnost nebo nadměrnost tohoto jednání

Paměť a její poruchy

Paměť I

- **paměť** - schopnost organismů přijímat, uchovávat a vyvolávat předchozí vjemy, a to i po odeznění vyvolávajících podnětů
- paměť fylogenetická - zahrnuje složitější podmíněné reflexy a instinkty
- paměť ontogenetická - individuální prožitky
  - pracovní (krátkodobá)
  - dlouhodobá
    - ❖ deklarativní (explicitní)
      - ❖ sémantická (pro fakta a události)
      - ❖ epizodická (události a jejich časové řazení)
    - ❖ nedeklarativní (implicitní)
      - procedurální (zvládnání motorických dovedností)
      - priming (vybavování si pomocí nápovědy)
      - podmiňování

Paměť II

složky paměti

- impregnace (vštipivost, schopnost ukládat paměťové obsahy)
- retence (schopnost je uchovávat)
- konzervace (schopnost je uchovávat v nezměněné podobě)
- reprodukce (schopnost je vybavit)

Poruchy paměti

- **amnézie** (retrográdní nebo anterogádní) – porucha deklarativní paměti
- **tranzitorní globální amnézie** (amnestický iktus) – postihuje hlavně epizodickou paměť (neschopnost zapamatovat si nové události)
- **psychogenní amnézie** (kontinuální nebo ostrůvkovitá) – poruchy disociačního charakteru
- **pseudologia phantastica** (bájevá lhavost)
- **konfabulace** – typická pro těžké organické poškození mozku

Pozornost a její poruchy

Pozornost (prosexie)

- zaměřené vnímání
- posuzuje se
  - koncentrace
  - kapacita
- **dva typy pozornosti**
  - **pasivní pozornost** - bezděčná, protivolní, nepodmíněná
  - **aktivní pozornost** - volní, snaha držet myšlenky, myšlenkový obsah, tak jak má být (součást determinující linie)
- **roztržitost** – je způsobena nadměrnou koncentrací na vnitřní psychické obsahy
- **nadměrná fluktuace** – těkavost – každý nový podnět (i nevýznamný) upoutává pozornost
- **zúžená pozornost** neboli *tunelové vidění* - panika, která vzniká na základě toho, že osoba má pocit, že situaci nemá pod kontrolou, a že jí není schopen zvládnout

Poruchy pozornosti

- Neschopnost přiměřené koncentrace na určitý podnět, resp. aktivitu, která by trvala dostatečně dlouhou dobu
- typické pro organické poruchy CNS
  - **hypoprosexie** – stav snížené pozornosti
  - **hyperprosexie** – nadměrná pozornost
  - **paraprosexie** – zaměření pozornosti nesprávným směrem

Zdroje

- PUGNEROVÁ, Michaela a Jana KVINTOVÁ. Přehled poruch psychického vývoje. Vydání 1. Praha: Grada, 2016. 293 stran. ISBN 9788024754529.
- ČEŠKOVÁ, Eva a Hana KUČEROVÁ. Psychopatologie a psychiatrie : pro psychology a speciální pedagogy. Edited by Mojmír Svoboda. Vyd. 2. Praha: Portál, 2012. 317 s. ISBN 9788026202165.
- Smékal, V. (2009). Pozvání do psychologie osobnosti. Barrister a Principal.
- WHO (2006). Accessible from: <https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research/key-areas-of-work/sexual-health/defining-sexual-health>
- Women, U. N., & UNICEF. (2018). International technical guidance on sexuality education: an evidence-informed approach. UNESCO Publishing.13

